

Hükûmet haklıdır

Hükûmetin yapmasını bilmediği tek şey, yaptığını hiç olmazsa yaptığı kadar gösterebilmek san'atıdır!

Ekmek fiatlarının tefrikinde hiç bir adaletsizlik ve sınıf ihdası gayreti yoktur

Yazan: **ŞÜKRÜ AHMED**

İstanbulda ucuz ve pahalı iki fiata ekmek satılacak. Ucuz ekmek Valiliğin tebliğinde çerçevesi zümreye mahsustur. Pahalı ekmek de serbest çalışanlar ve serbest kazananlar satın alacaktır. Bunun için böyle yapıldığını dükkân yazımızda uzun uzun anlattık. Ve ilâve ettik:

— Eğer Belediye hususî müesseselerinde çalışan mahdud gelirli işçilere, az kazançlı serbest müstahkemlere, devletten gelirsiz haklı muhtaçlara, dullara ve kimsesizlere de değişik bir kalitede ve fakat ucuz ekmek tertip edilebilir mesele kalmaz.

Belediye bunu yapabilecek mi, yapamayacak mı bilmiyoruz. Fakat, yapılmayacak, yapılmayacak bir şey değil. Bedeli mukabilinde ekmeklik unu Ofis teskilâtı tedarik edip Belediye emrine vereceğine nazaran iki geçit karne üç iblağ edilebilir ve bir çeşit ekmek de kalite farkları ile ikiye çıkarılabilir. Serbest çalışanlar sınıfı arasındaki haklı muhtaçlar bu ucuz "muhtaçlar ekmek" tipinden faydalanabilir. Anma, bu halis bugday olmaz da mısırla, darı ile, çavdarla karışmış bir halite olabilir. Birinci Büyük Harpte İstanbul halkı süpürge tohumundan da ekmek yedi ve vatanın içinde bulunduğu şartlara katlanmasında en büyük vatanseverlik örneklerini vererek yedi. Yeter ki, memur gibi, müteakib gibi, serbest kazanan gibi muhtaç işçi ve kimsesiz de farında kendisine tayin edilen istihkak ücreti karşılığında bulabilsin. Kalite farkları hiçbir tesir yapmaz ve yapmayacaktır. Bu itibarla iki çeşit ekmek yapmakta ve üç türlü fiat karnesi ihdas eylemekte hiçbir mahzur yoktur.

Hükûmet, ekmek fiatı üzerinde bu farkları yaparken bir iki gündür sık sık şu suale maruz kalıyoruz:

— Hükûmet iyi etmiyor. Vatanı ikiye ayırıyor. Biri ekmeği pahalıya, öbürü ucuzla yiyecek!

Vaziyeti takdir etmeyen, tedbirleri kavramayanlar için bu bir sorundur. Fakat, hükûmet hareketi tavırda asla haksız ve hatalı değildir. Memlekette herhangi sebep ve âmiller altında olursa olsun hayat pahalılaşmıştır. Bugday ve ekmeklik her türlü hububat da bu pahalılık karşısında iktisadî kanunlara bağlı olarak değerlenmiştir. Hükûmet % 25 ler dışında yirmi kuruşa bugday alıp müstahkem şehirleri doyurmak mecburiyetini köylü ve müstahkem sirtına yüklerle bilakis hatalı hareket etmiş ve içtimai adaletin tatbik ve tevzi dışına çıkmış olur. Elindeki metali beş on misli kâr fazlası ile satan her türlü alışveriş erbabından muhtekire, vurguncuya, istifiye kadar herkese hükûmetin ucuz ekmek yedirebilmesi ekmeklik hububatın devlet anbarlarında dolup taşmasına bağlı bulunan bir keyfiyettir ki bu bugün için mümkün değildir. Bu, böyle olmadıkça göre hükûmetin hayat pahalılığından en ziyade zarar gören mahdud gelirli zümreyi koruması ve ekmeği pahalı yiyecek gelir ve giderini denkleştirmiş, lehine kâr kaydeden kazanç erbabını da serbest piyasa fiatlarına terk etmesi en tabii harekettir. Nihayet iktisadî arz ve talep ve ser-

best piyasalara hakim olan hıviyet ve hususiyetin ekmek fiatlarına da şamil olmasından tabii ne olabilir? O halde, hükûmet tavrundaki haklıdır ve mahdud gelirli korumasında gayritabii hiçbir hal yoktur. Hatta biraz da insafla düşünülürse ekmek fiatlanmasına ve hayatın pahalılaşmasına mahdud gelirli zümrenin dışında kalanların topteklini amil oldukları reddedilebilir mi? Bizce hükûmet iyi yapmıştır, hususî müesseselerin mahdud gelirli işçilerine ve serbest hayattaki haklı muhtaçlara da korumak tedbirini bulabilirse daha iyi yapmış olacaktır. Ancak bizim görüşümüze göre hükûmetin Cumhuriyet Türkiye'si kuruldu kurulu yapılmamış bilmediği tek şey vardır. O da: Yaptığını hiç olmazsa yaptığı kadar gösterebilmek san'atıdır. Filhakika, bu çok kaymetli, ölçsüz bir tevazu eseridir. Ve nihayet: "Ayinesi iştir kişinin lafa bakılmaz." Fakat, zamanımız telkin ve tezahürü de o derece bir san'at haline sokmuş ki, tevazu bu modern san'at ve taktik karşısında ekseriya zayıf ve anlaşılmaz kalmaktadır. Bu telkin ve tezahürü modern taktik içinde yapacak, ruh-lara sindirecek, muhakeme ol-

(Devamı 3 üncü sahifede)

Valiler Dün Ticaret Vekili ile görüştüler

Çift karne usulü tatbikinin bir müddet tihiri muhtemel

Şehrimizdeki memurlara dün 45300 ucuz ekmek beyannamesi dağıtıldı

Ankara, 19 (İkdam Muhabirinden) — Ankara belediye meclisi bugün evraklarda bir toplantı yaparak bugday ve zaruri maddeler satın almak için bir

buçuk milyon liraya kadar istikraz akdi için belediye reisine salâhiyet verilmiştir. Burada bulunan İstanbul valisi Lütfi Kırdar Ticaret Vekilini ziyaret ederek uzun müddet görüşmüştür. Burada bulunduğunda (Devamı 3 üncü sahifede)

SÖZ İSTİYORUZ

Ah böyle düşünsek...

Kadıköyünde, ilki vatandaş, bir bardak ve lamba şişesi atölyesi açmışlar. Her geşit cam kırıklarını topluyorlar ve bunlardan yeni lamba şişeleri ve bardak yapıyorlar. Alâkâtların söylediğine göre şu küçük atölye, İstanbulda, şişe ve bardak buhranına önlemiştir.

Yokluğunu çektiğimiz neler vardır ki böyle ufak himmetlerle bollasabilir. Bize, öyle bir müessese ve bu müessesenin ahlâk haline getirmeye savaştığı öyle bir an'ane lâzımdır ki büyük tesisler, milyonlar ve imkânlar isteyen fabrikaya kadar kaçmadan pratik tedbirlerle ihtiyaçlarımızı karşılayacak çarelerin yolunu gösterebilir. Lâmba şişesizliği yüzünden Türk köyünün karanlıkta kalması tehlikesini, Kadıköyündeki gibi beş on atölye önleyebilir.

Biz, şimdilik büyük kişiler ve mucidler değil, kırık camlardan lamba şişesi yapacak pratik çözümler arıyoruz.



Rudolf Hess

Hes'den Şüphe Ediliyor

Pravda gazetesi şunları soruyor:

"Hess bir cani mi, bir müessil mi?"

Moskova, 19 (A.A.) — Pravda gazetesi başyazarında Rudolf Hessin bu iş için kurulacak Bey-nemlel bir mahkeme tarafından derhal muhakeme edilmesini istemektedir.

Pravda gazetesi diyor ki: Nazi zımmatlarının mesuliyeti hakkında son demerler ve bilhassa M. Ruzveltin sözleri, (Devamı 3 üncü sahifede)

"REFAH" FACİASI

Devlet Şûrası mes'ullerin muhakemesi lüzumuna karar verdi

Deniz nakliyat dairesi reisi, Denizyolları umum müdürü, İstanbul ve Mersin liman reisleri muhakeme edilecek

Ankara 19 (İkdam Muhabirinden) — Temyiz mahkemesinden Devlet Şûrasına intikal eden "Refah" vapuru hadisesi şahıskındaki karar verilmiştir. Devlet Şûrası Münkalât Vekâleti Deniz nakliyat dairesi reisi Âyetullah, Deniz yolları Umum Müdürü İbrahim Kemal, İstanbul Mıntakası Liman Reisi Refik, Mersin mıntakası Liman Reisi Zihninin kızum muhakeme-

lerine ve Fen Heyeti reisi Hayri Onurun men'i muhakemesine karar vermiştir.

Bu karara itiraz vukuu halinde hadisenin Devlet Şûrası umumî heyetince tetkiki memur muhakemat kanunu itiza-sındandır. Umumi heyette de ilk karar tasdik edildiği takdirde hadise mahkemeye intikal edecektir.

SARK CEPHESİNDE

Stalingrad Harbi Katî Bir Safhada

Şehrin endüstri mahallesi tamamen işgal edildi - Almanlar Volga'ya doğru taarruza devam ediyorlar

Berlin, 19 (A.A.) — Alman orduları Başkumandanlığının tebliği:

Kafkasyanın batı kesiminde taarruz devam etmektedir. Piyade yeni tepeler işgal etmiş ve muhabelelere devamı bakımından ehemmiyetli olan ve 6 müstahkem mevzi ile tahkim edilen bir dağı sarp yamaçları tırmanmak suretiyle ele geçirmişlerdir.

Stalingrad'da son muharebe-lerde zaptedilen şehir dahilinde ki mahaller ile endüstri mahalleri dağınık düşman kuvvetlerinden temizlenmiştir. Hava kuvvetlerimiz şehir içinde ve civarında hedeflere, nakil vasıtalarına ve Volga'nın doğusunda Sovyet demiryolları tesislerine hücum etmişlerdir. İkisi sarnıç treni olmak üzere 11 yük treni tahrip edilmiştir.

Merkez kesiminde savaş, bomba ve pike uçaklarından mürekkep teşkilatımız hareket halindeki düşman kütalarına muvaffakiyetle hücum etmişlerdir. Toplu bir hücum esnasında büyük bir Sovyet işe deposuna ağır isabetler kaydedilmiştir.

Moskova, 19 (A.A.) — Sovyet ögle ek tebliği: Stalingrad'da Almanlar, şid-

detli bir çarpışmadan sonra şehrin bir mahallesini ele geçirmişlerdir.

Sovyet ek tebliği: Moskova, 19 (A.A.) — Sovyet tebliğine ekir: Stalingrad çevresinde kat'a (Devamı 3 üncü sahifede)

CEPHELERDE GÜNÜN ÇEHRESİ

Şarkta, kıştan evvel son kozlar oynanıyor

Mısır cephesinde büyük bir taarruzun başlaması ihtimali kuvvetlidir

Mareşal Timoçekunun Volga ve Don nehirleri kavşağındaki taarruz hareketi devam etmektedir. Bu taarruzun tam bir benzeri, 19 gün önce yapılmış ve muvaffak olamamışlardı.

Londranın 70 kilometrelik bir sahada ve kesif bir topçu ateşinden sonra, tank ve zırhlı kuvvetlerle desteklenerek yapıldığını haber verdiği bu taarruz; aynı kaynaklara göre Almanları bir çok meskün noktalardan atarak devam etmekte-

Paveliçe suikast

Hırvat Başvekiline bir şey olmadı, altı muhafız yaralandı

Fail yakalandı

Londra, 19 (A.A.) — Alman hükûmetinden alınan güvenilmeğe değer habere göre, 29 Eylülde Zagreb'de Hırvat başvekil M. Paveliç'in bürosu önünde, bagvçil dışarı çıkmak üzere bulunduğu sırada saatli bir bomba patlamıştır. Paveliç'in son dakikada süzâkkan haberdar edildiği ve kapaklı türe için bombanın patladığı zannedilmektedir. Hırvat başvekilinin muhafızlarından altı kişi ağır surette yaralanmıştır. Suikast faili gestapo tarafından meydana çıkarılmış ve bir çok kimseler (Devamı 3 üncü sahifede)

Elektrik Fiatları

Kilovat başına 2 kuruş zam yapılıyor

Elektrik, Tramvay ve Tünel İşletmesi Umum Müdürü Hukki Erem dün akşam Ankara'ya gitmiştir. Verilen malûmata göre Umum Müdür elektrik fiatlarına yapılacak zam etrafında sen olarak Nafia Vekâleti ile temas edecek ve karar Vekiller Heyetine arz edilecektir. Umum Müdür kilovat başına 2 kuruş pahalılık zammı yapılmasını Nafia Vekâletine teklif etmiş ve Vekâlet prensip olarak bu talebi kabul etmiştir.

Hukki Erem Ankara'da tramvay malzemesi ve gece hayatı için ışıkların ve tramvayların tahdidi etrafında da temaslarda bulunacaktır.

BAKIRKÖYDE

işlenen cinayet

Bir köylü kufası taşla ezilerek öldürüldü

Bakırköy civarında kanlı ve tüller ürperti bir cinayet işlenmiş or ta yaşı bir köylü, kufası taşla ezilmek suretiyle öldürülmüştür.

Hâdisse şöyle olmuştur: Bakırköy kazasına bağlı bir köyden bir at yükü üzüm alan Mümin isiminde bir köylü, bu üzümün satmak üzere Bakırköy'e gelmiştir. Mümin üzümün satışını sonuna atlayarak köye dönmek üzere yola koyulmuştur. Fakat geç vakti yola çıkan Müminin ertesi sabah, bu civar köyün yolu üzerinde kanlı bir cinayet cesedi bulunmuştur. Müminin, başı taşla ezilmek suretiyle öldürülmüş olduğu görülmüştür. Derhal müddetkumullik hadiseden haberdar edilmiş ve müddetkumullik müavimlerinden Hilmi Davazligi tahkikata el koymuştur. Adliye doktoru Kamâl Ünsalan da cesedi muayene etmiş, Cinayetin kimler tarafından işlendiği henüz meçhuldür. Tahkikata devam edilmektedir.

Günün içinden..

Stok mal her yerde ihbarsız aranmalıdır

Yazan: **HAYRİ MUHİDDİN**

Piyasa serbest olacak, hükûmet müdahalede bulunmayacak. Bu şüphesiz, bir sistemin gereklilikleridir. İyi, fena uyulacaktır, tanınacaktır.

Fakat, yine şüphesizdir ki, piyasanın serbestliği meselesi başka, piyasada vurgunculuğa çarpışma işi başka ve mal saklamasının önüne geçmek uğraşmaları başka şeylerdir.

Vurgunculuğun önüne geçilirse, mal saklamaya meydan verilmese, piyasaya müdahale mi edilmiş olur?

Piyasada bugün görülen bir anarşi varsa, bunu yaratan unsurlardan biri ve belki başlıcası stokun bir bektası sırtı halinde bulunmuşu değil midir?

Hangi maldan veya mahsulden nerede, ne miktar stok bulunduğunu hiç kimse bilmiyor.

Buna karşılık, ortalıkta at sinekleri gibi halk zihnine yapışan ve bir türlü savulamayan bir kanaat vardır ki hakikatle ne

dercede uyarılı olduğu kimse kestiremez. Bu halk kanaatine göre memleketimizde her maldan ve her mahsulden birkaç yıl yetecek stok vardır. Fakat bu stok, piyasaya tebellüş olmuş bir Ali Cengiz oyununa getirilmiş; hepsine o görünmez sihirli külâh geçirilmiştir.

Olayırsa bu genel kanaatin arkasından sanki bir palyaço gibi perende atmıyor da değildir: Gün geçmiyor ki basılan bir mağaza veya dükkân, o mağaza veya dükkânın karnına sığmayacak ve şaşılacak kadar yığılı mal bulunmasın

Mesela, gemici feneri arıyor-sunuz. Her sordunuz mağaza sizi bir deniz Diyojeni yerine koyan yavvan gülünsemelerle savıyor. Fakat, bir mağazayı aramak birdenbire aklınıza geliyor: O vakit deposundan 37 sandık gemici feneri çıkarıyor! De-mek ki, aşağı yukarı, her mağaza (Devamı 3 üncü sahifede)



Salomon takım adalarını ve Guadalkanal'ı gösterir harita (Yazısı 3 üncü sahifede)

